ДУДКО Павло Олексійович,
здобувач вищої освіти 3 курсу юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України

РАКОВСЬКИЙ Олександр Федорович
здобувач вищої освіти 3 курсу юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України

ПАНЬКОВА Лілія Олександрівна
науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ В УКРАЇНІ

У контексті агресії рф проти України, відміни авіасполучення та скорочення перевезень використовуючи морські шляхи перевезення автомобільним транспортом набуває все більшої актуальності. Автомобільні перевезення для економіки України мають важливе значення так як вантажообіг та значна частина пасажирських перевезень припадає саме на автомобільний транспорт і він є одним з ключових у забезпеченні експорту й логістики в умовах війни. Також все актуальнішою стає необхідність чіткого правового регулювання для одночасного забезпечення безпеки і неможливості зловживань перевіряючими органами та посадовими особами.

Метою даної роботи є огляд аспектів правового регулювання автомобільних перевезень в Україні.

Пасажирський автомобільний транспорт являється важлива складовою виробничої інфраструктури України. Використання цього виду перевезень є необхідною умовою стабілізації, підйому і структурної перебудови економіки, забезпечення цілісності, національної безпеки, а також підтримки, покращення і підвищення рівня життя населення.

Відповідно до даних опублікованих на сайті Державної служби статистики України до 2022 автомобільний транспорт займав 2 місце за обсягом перевезень [11]. У 2022 році перевезення вантажів скоротилося на 49%, а пасажирів – на 40%. Вантажообіг 2022 року оцінюється в 165,94 млрд тонно-кілометрів, що на 42,7% менше порівняно з 2021 роком.

Кількість перевезених пасажирів різними видами транспорту у 2022 році склала 1,6 млрд пасажирів, що на 39,7% менше порівняно з 2021 роком.

У 2023 році в Україні перевезено 327,9 млн тонн вантажів. Зазначений обсяг на 3,3% більший від 2022 року, але на 47,2% менший від 2021 року. Вантажообіг у 2023 році склав близько 163,36 млрд тонно-кілометрів. Це на 2% менше від 2022 року та на 43,6% менше від 2021 року. У 2023 році перевезено близько 2,04 млрд пасажирів. Це на 27,4% більше від 2022 року, але на 23,2% менше від 2021 року. Пасажирообіг у 2023 році склав близько 39,39 млрд пасажиро-кілометрів. Це на 26,5% більше від 2022 року, але на 37,2% менше від 2021 року.

У 2024 році Держстат зафіксував збільшення обсягів перевезень як вантажів, так і пасажирів, попри складні умови війни. Обсяг перевезень зріс на 7,8% у порівнянні з 2023 роком і склав 354 млн тонн. В сфері пасажирських перевезень перевезено 2,176 млрд пасажирів, що на 6,8% більше, ніж у 2023 році. Пасажирообіг зріс на 10% – до 43,4 млрд пасажиро-кілометрів.

Виходячи з існуючої нормативно-правової бази можна зробити висновок про те, що такий вид господарської діяльності, як перевезення автомобільним транспортом товарів або пасажирів, знаходить своє відображення починаючи з Конституції України: про право на приватну власність, якою безсумнівно є транспортний засіб (ст. 41) та про право на підприємницьку діяльність (ст. 42) [1]. Далі цей вид господарської діяльності регулюють такі кодекси: Господарський - у сфері транспорту, визначаючи основи права і обов'язки суб'єктів господарювання: глава 32 та інші статті(19, 20, 232, 233) [2] та Цивільний - описує загальні положення, види договорів перевезення та права й обов'язки сторін: глави 64, 65 [3]. Крім цього є окремий Закон України “Про

автомобільний транспорт", як основний закон, що регулює автомобільні перевезення [4] та інші нормативно-правові акти до яких можна віднести правила перевезень, ліцензування, стандарти. Наприклад: Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Мінтрансу №363, визначають вимоги до перевезення різних видів вантажів [8].

Автомобільні перевезення можна розділити на: вантажні, пасажирські, міжнародні. Регулювання кожного з цих видів здійснюється відповідними нормативними актами: для вантажних перевезень маємо регулювання вимог до вантажу, підготовки водіїв та обладнання транспортних засобів. Для пасажирських перевезень визначені права та обов'язки пасажирів і перевізників [7]. В міжнародних перевезеннях діють угоди, які спрощують митні процедури при перевезенні вантажів через кордони [9, 10].

Держава ліцензує перевізників, вимагаючи від них наявності матеріально-технічної бази, кваліфікованого персоналу, страхування т/з, дотримання законодавства щодо перевезень та екологічних норм і здійснює за ними контроль та нагляд через органи, що здійснюють контроль за автомобільними перевезеннями (Міністерство інфраструктури, Укртрансбезпека, Національна поліція, Державна митна служба, податкова), надаючи їм повноваження на зупинку транспортних засобів, перевірку документів, складання протоколів про адміністративні правопорушення та вимогу усунення порушень.

Отже, автомобільні перевезення є важливою галуззю економіки України, що потребують належного юридичного регулювання. Основними проблемами є корупція та не повне впровадження європейських стандартів в законодавство. Позитивними змінами можна вважати запровадження електронного документообіг. Для розвитку автоперевезень необхідне удосконалення законодавства, посилення контролю за дотриманням правил та безпекою перевезень, розвиток інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. ст.141

2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144

3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356

4. Закон України «Про автомобільний транспорт» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 22, ст.105

5. Закон України «Про дорожній рух» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338

6. Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 28, ст. 222

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» [Електронний ресурс] // № 176 від 18 лютого 1997 р.

8. Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні» №363 Із змінами, внесеними згідно з Наказами Мінтрансу № 90 від 23.03.98, № 763 від 05.11.2001.

9. TIRConvention. URL: https://unece.org/fileadmin/DAM/tir/handbook/TIRConventionENFRRU.pdf

10. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польщі про міжнародні автомобільні перевезення від 12.03.2002

11. Дані про транспорт і зв'язок в Україні. Аналітика і графіки. URL: https://skilky-skilky.info/section/transport/

Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра цивільного та господарського права

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

тези доповідей учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

УДК 347.1:347.9:346.1:341.9(477+4)

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.